

# Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya  
daha çok hayat katalım !...*

**Nietzsche**

Cilt VI. 15 Temmuz 1929. Sayı : 135

## Mektepten çıktuktan sonra

1929 tedris senesi nihayete erdi. Birçok genç artık hayata atılacaklardır. Girecekleri cemiyet içinde çalışırken mektep sıralarında o kadar kuvvetle duymadıkları mütezat hislerle karşılaşacaklar, içlerindeki ihtiraslarla, hariçte görecekları mukavemetler arasında kendileri için açacakları bir yolda yürüyüp gideceklerdir.

Liseden çıkan gençler önlerinde «ne olmalıyım» hangi mesleğe girmeliyim?, sualı karşısındadırlar. Yüksek mektepten çıkanlar ruhlarında bir an evvel bulundukları meslekte en yüksek mevkie çıkmak, en menfaatli işi bulmak ateşini taşırlar. İçlerinde cemiyet ve tabiat içindeki tezatlar karşısında bocalıyanlar da olabilir, yahut bugünün cereyanları karşısında kayıtsız, kendilerine verilecek işi makine gibi yapmağa yarayanlar da vardır. Bu gençlerin duyguları arasında dolaşınız, azçok istikbali görürsünüz.

«Ne olmalıyım, hangi mesleğe girmeliyim?» Endişesi içinde kalan lise mezunları kendileri için doğru bir yol bulmak istiyorlarsa istidatlarından başka hiçbir tesire kapılmamalıdırlar.

İstidattan maada gençler üzerine tesir yapacak binbir amil vardır. Yapamıyacağınız işlere bugün için daha kârlı olduğunu ileriye sürerek girmeği teklif edenler, istidadınız olan meslekte kuvvetli ve liyakatlı olmak için uzun çalışmak lâzım geldiğini söyleyerek sizi yese düşürenler bulunabilir; bunların hiç birine kulak asmayarak en liyakatlı olabileceğiniz mesleği tereddütsüzce tercih etmelisiniz, o mesleğin en kuvvetli adamı olmak ihtirasını daima duymalısınız. Bilinmelidir ki her meslek kuvvetli ve liyakatlı adam bekliyor. Tebellür etmiş istidadı olmayan gençlerin meslek aramalarıdır. Çok yazık ki mekteplerimizin bir kısmı gençlerde hakikî istidatların açıkça belirmesine müsaade edecek vaziyette değildir. Gençlerin çoğu en ziyade hangi yolda liyakat gösterebilecek bir haldedir, bunu bilmiyerek hayata girmektedirler.

Tabiat ve hayat çok merhametsizdir. Yapamıyacağınız işe girerseniz mütemadiyen ezilirsiniz, eğer kalbinizde yükselmek hırısı da varsa o vakit liyakattan, ehliyetten,

— Mekteplerini bitirenlere —

doğruluktan başka tariklerle ilerlemek isteyeceksiniz. İşte o zaman cemiyete muzır bir insan olursunuz.

Mektepler, talebesinin günün birinde muhtelif yollara gireceğini düşünerek onları bir kalıptan çıkmış insanlar haline getirmekten ziyade en ziyade beliren istidadının inkişafına yardım eylemeli, o yolda hakikî mürşit olmalıdır. Bunun için onlara beğendikleri işle uğraşmağa vakit bırakmak, istekleriyle kitap seçmeğe ve okumağa hevesli yapmak lâzımdır. Bunun lâzım olduğuna samimiyetle inandığımız ve yapabildiğimiz gün gençlere hakikî yardımını yapmış olacağız.

Yüksek mekteplerden çıkan gençler hayata atılıyorlar. Her şeye muhtaç bir memletin istikbalini teşkil edecekler. Onun için emel elbette şu dur: daha evvel geçenlerden fazla ehliyetli olmak... Bunun birinci şartı girdikleri meslekte daha evvel çalışanların yaptıklarını iyi bilmek, yapamadıkları noktaları iyi takdir ediliyebilmek, onların zayıfları ve kuvvetli taraflarını bulabilmek.. Böyle bir muvazane yaptıktan sonra liyakat ve kuvveti-  
-Lütfen beşinci sahifeye bakınız-

İngiliz nazırının dediği gibi suh

## Ö kadar yakın mı?

**“... Sulh şeniyetine hiç olmazsa menfi tesirler yapmaktan sakınmalı, ve bilelim ki onun yaklaşmakta olduğu günler her halde bugünler değildir..”**

Geçen hafta iktidar mevkiine gelen İşçiler Kabinesi Hariciye nazırının, gazetecilerden birine: *Milletlerin harp için sarfettikleri milyonları sulhun terakkisi yoluna akıtabilirsek bundan millet müteşekkiri olacak ve biz de bu teşekküre lâyık olacağız!*, tazirindeki beyanatını okudüğüm zaman, birdenbire bütün hafızasını kaybetmiş bir adam gibi oldum ve içinde yaşadığımız bilgi ve kıymetler âleminin bir saniyede muhitimizden kaybolduklarını zannettim. Yalnız bu kaybolan âlem yerine bir başkasını göremeyince kendimi toplayarak söyledim: “Acaba bu büyük iş bir kabine veya fırka meselesi olacak kadar ne vakit ve ne çabuk kolaylaştı? Dünya bu kadar değişmiş te bizim mi haberimiz yok? Böyle olsaydı o müthiş içtimaî tazyiki duymamak kabil midir? En küçük bir zelzeleden bütün dünya haber alırken bütün insanlığı coşturacak muazzam bir içtimaî inkılâp böyle yalnız bir ağızdan mı fişkiriyor?.. Yok bunda her halde bir yanlışlık olacak. Yalnız mühim şahıs ve mevkilerden ruhlara akseden fikir ve ümitlerin tesiri yabana atılamayacağından bu beyanat vaki

olmamış dahi olsa gazetelere aksettikten sonra üzerinde bir az durmak lâzımdır zannediyorum.

Vakıa insanların şeniyet (Realité) dünyaları ötedenberi yalnız müspet bilgi âlemlerine münhasır kalmayarak bunun yanında bir de ümit, me’kûre ve iman âlemleri mevcut olmuş ve en iptidaî medeniyetlerden zamanımıza kadar gelmiş geçmiş bütün medeniyetlerde bu hal bir kanun gibi hüküm sürmüştür. İptidailerin Totem ve Tabu’ları kendileri için birer şeniyet olduğu gibi Yunanilerin esatirî, ortazamanın Allah, Oğul, Ruhkudüs, Cennet, Cehennem, Şeytan... gibi mefhumları dahi asırlarca birer şeniyet olarak yaşanılmışlardır.

Bunun için anladığımız şeniyet hududunun yalnız gördüklerimiz ve müspet bir surtte bildiğimiz bir âlemle mahdud saymadığımızdan insanların en uzak ve hatta en müsteb’at dileklerini bile vahî sayamayız. Yalnız bu dileklerin bütün beşeriyette olmasa bile hiç olmazsa bir medeniyet sahasında galeyanlı bir içtimaî kıymet halinde yaşaması lâzımdır ki buna içtimaî bir şeniyet deyebilelim ve ondan anlaşılabilir

gibi bahsetmek imkânını bulalım. Hiç şüphe yok ki zamanımızın da şeniyeti sadece ilim ve tecrübelerinden ibaret değildir. Terakki, Tekâmül, Rekabet v.s. gibi umumî inanmalar haline geçmiş şeniyet lerimiz de vardır.

Bunlar müphem ve hatta cehlimizin eğreti remizleri bile olsa biz bunların tesirleri altında yaşıyor ve bunun için onları bir şeniyet gibi hissediyoruz. Yalnız bu kadar mı? İçtimaî bütün müesseselerimizi inandığımız bu şeniyetlere göre kurup işletiyor; mâzi hal ve istikbali aynı şeniyetler zaviyesinden izah ve istifsar ediyoruz. İşte bu şeniyetler arasında Sulh, Kardeşlik, İnsaniyet gibi arzular da görülmüş değildir. Fakat bunlar henüz hiç bir din ve medeniyet tarafından ve bir Cennet, bir Cehennem ve hatta nede bir Şeytan kadar olsun içtimaî bir galeyanla yaşanmış ve yaşanabilecek şartları idrak etmiş değildir. Hakikat bu merkezde iken milletlerin harp için sarfettikleri milyonların yakında serbest kalabileceklerini işitmek kulaklara hiç te hoş ve ciddî bir ses gibi gelmiyor.

Müstemlike, manda, kapitülasyon, bir kelime ile Emperi-

XVI inci asır şazşairlerimizden:

# Kul Mehmet

“... Genç yaşında öldüğü anlaşılan Mehmet Paşa, yüksek bir sınıftan yetiştiği halde şazşairleri silsilesine katılması itibarile unutulmaz bir simadır.”

alizmden vazgeçemediği için daha dün milyonlarca gençleri birbirine kırdıran bugünkü içti-maî şeniyet o büyük Sulh kah-ramanına nasıl gebe olabilir? İstikbalin bu mukaddes şeniyeti sulh nakaratından bıkalı çok olmuştur. Onun cidden duyulup isteneceği gün geldiği zaman biz ve bizler değil, o söyleyecek, o yapacak ve o yaptıracaktır.

Bugün ne ilmimiz, ne felsefemiz, ne din, ne siyaset, ne ahlâkımız bu işe müsait olacağı hiç benzemiyor. Bunu açıkça itiraf edelim, ve bu itiraf o büyük ümidimizi ağlatmaz, bilâkis memnun eder. Çünkü hiç olmazsa samimiyet ve ciddiyetimizi gö-re-rek bizden tiksiz ve korka-rak uzaklara kaçmaz.

*Müşbet ve müessir bir surette hizmet edemediğimiz sulh şeniyetine hiç olmazsa menfi tesirler yapmaktan sakınalım; ve bilelim ki onun yaklaşmakta olduğu günler her halde bu günler değildir.*

Kendimizi aldatmakla onu da aldatmayız. O kendi şartla-rının bizde olmadığını pekâlâ biliyor. Neremize ve neyimize baksa bunu pek güzel görüyor; ve bize bütün ciddiyet ve samimiyeti ile şunu tavsiye ediyor: “Benim de sizinle birlikte çalışmamı istiyorsanız bu günkü bütün kıymet ve itiyatlarınızdan evvelâ şüphe, sonra da bunları bir müddet inkâr ederek yeni-den doğmağa ve benim kıymet-lerimi yaşamağı göze almağa ve dunda muvaffak oluncaya kadar cehtü sebat göstermeğe cesaret ediniz. Bu esaslı hare-kete başlayabilecek bir kıvama gelmeden de beni bir ağız sakızı yapmadan bir şey çıkmayacağını unutmayın!,,

**Mustafa Şekip**

Eski bir mecmuada, «Üveys paşazade Mehmet paşa'ya ait olduğu bilhassa kaydedilen iki manzumeye rasgelmıştim. Hece vezniyle ve şazşairlerinin eserleri tarzında yazılmış olan bu manzu-melerden birinin «Dügâhîhüsey-nî» makamında bestelenmiş olduğu da ayrıca zikredilmiş idi. Bestelenmiş olan manzume şudur:

Siyah ebruların duruben çatma  
Gâmzen oklarını âşıkâ atma  
Sana gönül verdim beni ağlatma  
Benim gözüm nuru gönlüm süruru

Bir ot düşmüş dağlar gibi yanarım  
Ma'zul olmuş beyler gibi dönerim  
Ay efendim senin yolun önlerim  
Benim gözüm nurü gönlüm süruru

Yemeden içmeden külli beriyim  
Senden ayrılalı cansız diriyim  
Sinem üstünde bir kuru deriyim  
Benim gözüm nuru gönlüm süruru

Öğüttür verdiğim tut benim sözüm  
Severim demeye tutmadı yüzüm  
Ay efendim benim ay iki gözüm  
Benim gözüm nuru gönlüm süruru

Her kıt'a sonunda ki mısra'-ların tekerrüründen bir hâlk türküsü olduğu anlaşılan bu güzel ve samimî, manzumeyi yazan Üveys paşazade Mehmet paşa acaba kimdir? nerede ve hangi devirde yaşamıştır? yine aynı şaire ait olan diğer bir manzume, Mehmet paşanın «Kul mehmet» mahlasını kullandığını, ve «Aydın» taraflarında

oturduğunu göstermek itibarile birinci noktayı biraz aydınlatı-yor. Şarap yerine «Sucu» kelimesini kullanılması gibi XVI nihayet XVIIinci asra âit lisan hususiyetini ihtiva eden bu güzel, sade bahar manzume-sini de naklediyoruz:

Be yaranlar gine evvel bahardır  
Bülbül intizarlık kılar durmayup  
Kuşlar âhenk edup çığışup öter  
Kalbin kasavetin siler durmayup

Kadir mevlâm kudretini bildirir  
Daim ağlar kullarını güldürür  
Menekşeler külâhını kaldırır  
Yeşil çimenlerde yiler durmayup

Her ağaçlar sucu dolmuş içilmiş  
Yer yüzüne abihayat saçılmış  
Gök sümbül kırmızı lâle açılmış  
Güller ağzın açmış güler durmayup

Misali ravzadır cenneti rıdvan  
Firdevs bahçesine benzemiş cihan  
Kırmızı hulleler giymiş erguvan  
Selvi dalı başın salar durmayup

Bizim ellerimiz Aydın elleri  
Çifte çifte bülbüllüdür dalları  
Kul Meemhmet eder seher yelleri  
Yârin siyah zülfün böler durmayup

Bu Mehmet Paşa'nın kim olduğunu ve ne zaman yaşadığını müverrih «Naima» Anadoludaki Celâliler'den bahsettiği bir sırada, bir münasebetle zikrediyor. O izahata göre, Üveys Paşazade Mehmet Paşa, Aydın muhassılı imiş; hazineye ait şeyleri muhafaza etmek için orada bir kale yapmış